

KOMEDIA HYJNORE

FERRI

Kënga XXXII-XXXIII

Kont Ugolini

-fragment-

Dantja dhe Virgjili vizitojnë rrethin e nëntë të Ferrit, brezin e Antenorës ku vuajnë tradhtarët e miqve, të zhytur deri në fyt në liqenin e ngrirë të Koçit. Këtu vuan Ugolini për luftën që bëri kundër nipit të tij dhe armiku i tij, kryepeshkopi Ruxheri, i cili ishte i dënuar dyfish, sepse ishte edhe tradhtar i atdheut, edhe tradhtar i miqve.

Na tutje ishim shty n'at akullinë,¹
kur pashë unë dy të mardhun në një gropë,
kokën mbi kokë si ksula mbi kaptinë;

si hahet nga uria buka copë,
ashtu ai sipër tjetrit iu lshue drejtë,
mes truve e qafës e nuk kish të ngopë.

“O ti që shfren sipër këtij të ngrati
Gjithë atë urrejtje e je tue e lanë pa krye,
Tregomë arsyen, çfarë faji ky të pati?

N'se me të drejtë, - i thashë, - ti je tuj shfrye,
tue dijtë kush jeni e pse kështu ju gjeta,
në botën lart un kam me ta shpërmblye,

Në qoftë se nuk më thahet gjuha, e shkreta.”

E gojën fill e çoi nga e zeza gjellë
ai mëkatar, me flokët tue e fshi
të kokës q'ia kish grrye nga mbrapa shpellë.

Pastaj filloi: “Ti don të përtërij
të tmerrshmen dhimbë, që n'zemër plagë e mbaj
pa folë ende, veç tue u kujtue kah rrij.

Por farë në m'u bëftë fjala e prej saj
kobi t'i dalë tradhtarit që jam tue bre,
ke për t'më pa të flas edhe të qaj.

Unë nuk të njoh e s'di si ndër ne
ke mujtë me zbritun poshtë, por fjorentin
kah flet më duket vërtet se je.

¹ Liqeni i Koçit ku vuajnë dënimin tradhtarët, është i ngrirë i tëri në akull.

Ta dish ti, pra se qeshë konti Ugolin,
kryepiskop Ruxheri- ky përpara,
tash do ta tregoj kaq afër pse më rrin.

Se prej këtij që s'diti ç'ashtë e mbara,
tradhtish unë, që i besoja, qeshë burgue
e mbytë pastaj, asht ndi dhe më përpara;

Por atë që nuk ke mujtë kurrë me e dëgjue,
si zi dhe i hatashëm m'erdh mbarimi,
ta them e të shikosh se ç'më ka ba ky mue.

Frangjia e ngushtë në atë kafaz burgimi,
që qysh me mue "i urisë" me u quejtë ia nisi,
ku dhe të tjerë ka për t'i mbyllë shpagimi,

ma se një hanë për vrimë kish lanë të ndrisi,²
ku andrrën ogurzezë unë pashë në gjumë,
që tisin e së ardhmes ma gërrisi.

Këtë andërr pashë si pris e zot të shquem
ujkun tue ndjekë me klyshë malit në pritë,
që s'len pizanët Lukën³ me e shikuem

me bushtra t'ligta, t'sheptë e mirë vaditë⁴
Gualandët e Sismondët mbledhë i kishte,
bashkë me Lanfrankët para i kish radhitë.⁵

Mbas një vrapi të shkurtë, m'u duk se ishte
lodhë baba me të bijtë, kur në një çukë
pashë llavn'e qejve⁶ brijtë kah u dërmishte⁷.

Kur unë u zgjova, terri ende pa u zhdukë,
ndjeva përgjumë tue dënesë fëmijtë nën za,
që i kisha pranë e tue m'u lutë për bukë.

Tham shpirt nuk ke, dhimbë në mos ndjesh tashma
veç tue mendue ç'ka zemra ime ndillte,
e në mos qash, për ç'ka je msue me qa?

Gjumi u kish dalë, e ushqim njeri s'po siellte
n'atë kohë si zakonisht ditët e tjera,
për andërr t'vet n'dyshim secili u dridhte;

² 28 ditë; të njëjtë ëndërr shohin edhe fëmijët.

³ Luka, vend afër Pizë, ndahet me një mal, i cili nuk i lë pizanët të shohin Lukën. Në këtë vend Ruxheri dhe njerëzit e tij i ngritën pritën Ugolinit dhe të bijve.

⁴ Të mësuara mirë.

⁵ Gualandët, Sismonët, Lanfrankët janë fisnikë të cilët organizuan ndjekjen e Ugolinit.

⁶ Lukuninë e qenve

⁷ Duke ua shqyer brinjët.

e poshtë dëgjova si gozhdohej dera
e kullës-tmerr; ndër sy tue i kqyrë
fëmijët e mij, unë mbeta shtang at'hera.

Nuk qaja, kaq m'gurosi ajo mynxyrë, -
qanin ata; a Anselmuçi atëbotë:
-Ç'ke babë, - tha, - që shikon me atë fytyrë?

Por unë s'i gjejga e as nuk derdha lotë
gjatë ditës e asaj nate plot psherëtime,
derisa dielli duel me dritë mbi botë.

Si depërtoi disi në atë burg dhimbe
një rreze dielli dhe qartë dallova
n'katër fytyrat vetë fytyrën time,

n'dhambë nga dëshpërimi të dy duert kafshova;
e tue mendue ata se për uri
kundër vetes në atë mënyrë u lshova.

U çuen e thanë: -Kaq dhimbë s'kem' me ndi,
o atë, po të hash kta trupa t'mjerë,
ti vetë na i veshe, - çvishi përsëri!

Për hatër t'tyne u qetësova at'herë;
Atë ditë e tjetrën s'foli kush ma gjatë, -
Oh, pse s'u hape, o tokë e ngurtë, humnerë?

Kur zbardhi dita e katërt, Gada i ngratë
aty ndër kambë të mija u hodh, tue dashë
me u qa. Dhe tha:-Pse s'më ndihmon, o atë?

Aty vdiq; e si më sheh, unë pashë
kah një mbas një tre më ranë fëmija
t'pestën e t'gjashtën ditë; prandej u dhashë,

verbue, me u endë tue prekë foshnjat e mija;
Dy dit i thirra mbasi ata mbaruen,
Pastaj ma e fortë se dhimja qe urijsa!"

Si heshti, të dy sytë iu zgurdulluen,
Fatkeqit prap ia ngjiti në kaptinë
Me dhambtë, që si qenit kërcëlluen.